

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
שלישי

היכל
תשיעי

דבר מלכות

אמור

כדי למהר הגאולה - להוסיף בלימוד תורת החסידות

שיחות קודש

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל שליט"א

שניאורסאהן

מליובאוויטש

יוצא לאור על ידי מערכת

"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושבע לבריאה

מאה וחמשה עשר שנה להולדת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

מוקדש להתגלותו המיידית לעיני בשר של
כ"ק אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח שליט"א
למטה מעשרה טפחים ומתוך חיים נצחיים
ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו ומיד ממש

*

לזכות

החיילת ב"צבאות השם" גאולה שיינא תחי'

נולדה למז"ט ביום כ"ח ניסן ה'תשע"ז

ולזכות

אחיותי החיילות ב"צבאות השם"

נעמי ברכה, חנה שירה, פנינה פערל, ורבקה תחינה

*

נדפס ע"י הוריהם

הרה"ת ר' טל הלוי וזוגתו מרת שטערנא שרה שיחיו לוי

* * *

לעילוי נשמת

הרה"ח הרה"ת ר' ברוך עקיבא ב"ר משה ע"ה

גרינבערג

נפטר ליל ש"ק פ' אמור, כ"ף אייר ה'תשע"ב

ת. נ. צ. ב. ה.

*

נדפס ע"י ידידו

הרה"ת ר' יוסף יצחק הלוי וזוגתו מרת גיטל רחל שיחיו שגלוב

* * *

לזכות

הו"ח ר' ברוך אהרן בן דינה שיחי'

לרפואה שלימה וקרובה תיכף ומיד ממש

*

היי שותף בהפצת "דבר מלכות"

להשיג השיחות, להקדשות ולפרטים נוספים טל.: (718) 753-6844

הוכן לדפוס ע"י

יוסף יצחק הלוי בן אסתר שיינדל

יהי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

כתובתנו באינטרנט: <http://www.torah4blind.org>

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל

הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש

כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!

קבצים גרפיים וקבצי טקסט:

דבר מלכות: שיחות כ"ק אד"ש מה"מ מהשנים תנש"א-תשנ"ב.

יחי המלך: קונטרס שבועי, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

המעשה הוא העיקר: לקט הוראות למעשה בפועל משיחות כ"ק אד"ש מה"מ (החל משנת תשמ"ח).

שיחת הגאולה: גיליון שבועי של ימות המשיח, בהוצאת "האגודה למען הגאולה האמיתית והשלימה".

מעייני חיי: גיליון שבועי לילדים, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

האמונה הטהורה: גיליון שבועי בעניני אחרית הימים.

קבצים גרפיים בלבד:

לקוטי שיחות: שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ היו"ל לקראת כל שבת ב-770,

על-ידי 'ועד להפצת שיחות'.

חדש לקוטי שיחות (מתורגם): שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ הגדפס בספרי

לקוטי שיחות, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

להקהיל קהילות: גיליון שבועי מתורתו של משיח בעניני הקהלת קהילות בשבת,

בהוצאת צא"ח העולמית, ניו-יורק.

קבצי טקסט בלבד:

פנימיות: ירחון לבני הישיבות, בהוצאת מרכז את"ה בארץ הקודש.

ליקוט ניגונים: שתי חוברות על הניגונים שניגן וביאר כ"ק אד"ש מה"מ, בהוצאת קה"ת (תשנ"ב).

דרך הישרה: (אידיש) קונטרס מיוחד לילדים, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

לעבן מיט דער צייט: (אידיש) קטעים לפרשת השבוע מתוך הספר, בהוצאת ישיבת

"אהלי תורה", ניו-יורק.

דבר תורה: (אידיש) דף שבועי לילדים, היו"ל על-ידי מוסד חינוך "אהלי תורה", ניו-יורק.

כמו-כן ניתן להוריד באתר את "קונטרס בית רבינו שבבבל"

ושיחת ש"פ שופטים התנש"א

מדור מיוחד לספרים וחברות באנגלית בעניני גאולה ומשיח!

האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב

וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

משיחות ש"פ אמור, כ' אייר ה'תנש"א

- תרגום מאידית -

ובשלימות ועם כל הפציהם (ע"ד מ"ש" כספם וזהבם אתם"), הם לקחו וגאלו אתם וגאלו גם את הענינים ד"גולה" (גלות מצרים) - "וישאלו ממצרים כלי כסף וכלי זהב ושמלות גוי' וינצלו (ורוקינו) את מצרים", "שעשאוהי כמצודה שאין בה דגן . . . כמצולה שאין בה דגים" ¹¹ ["וגם ערב רב עלה אתם" ¹²].

ז.א. - הגאולה הייתה לא רק יציאה ממצרים, אלא גאולה גם דמצרים (גולה) עצמה, ע"י הכנסת וגילוי האל"ף (אלופו של עולם) בעניני הגלות - תכליתם שבשבילה נבראו ע"י הקב"ה וניתנו למצרים, בכדי שבנ"י יבררו אותם ע"י

א. בהמשך למדוברי בענין הגאולה - שהמילה "גאולה", אותיות "גולה" בתוספת אל"ף, מבטאת את התוכן של הגאולה (יותר משאר הדי'ה' הלשוניות האחרים של גאולה): (א) זוהי גאולה מכל עניני הגלות (גולה); גאולה לא שוללת את העבודה בגלות, אלא כוללת ומעלה את הגלות - ע"י הכנסת וגילוי האל"ף ד"אלופו של עולם" ב"גולה", שהקב"ה הוא בע"ב ומנהיג את כל עניני העולם גם בגלות, (ב) הגאולה "נעשית" ע"י העבודה בגלות (כמו שהמילה "גאולה" בנוי - רוב אותיותיהם - מהאותיות "גולה", רק בתוספת אל"ף) -

נתעכב על עוד כמה נקודות בזה, שיוסיפו הסברה בעבודה שבנ"י צריכים לעשות בעמדנו "ערב הגאולה".

ב. החידוש של גאולה (הוספת וגילוי האל"ף בגולה, ובשני הענינים הנזכרים לעיל) רואים מיד בגאולה הראשונה (ומקור כל הגאולות) - גאולת מצרים:

הגאולה התבטאה בכך, שנוסף ע"י שכל בני יצאו ממצרים (בנערינו ובזקנינו גוי' בבנינו ובבנותינו) ¹³

1) שיחת ש"פ אחו"ק, י"ג אייר (סה"ש תנש"א ח"ב ע' 504 (לעיל ע' 120)).

2) ראה ויק"ר פרשתנו ספ"ב. שהש"ר פ"ד, א (ז). קה"ר פ"ד, א (א). לקו"ת בהעלותך לה, ג. אה"ת בא ע' רעג. בהעלותך ס"ע תכג ואילך. נ"ך ע' תקי. המשך מים רבים תרל"ו פקל"ד.

3) וארא ו, ויח. וראה סה"ש תנש"א ח"ב ע' 504 (לעיל ע' 120) הערה 4.

4) ראה אה"ת בא שם.

5) כמובן ממאחז"ל (ב"ר פט"ז, ד. ויק"ר פט"ז,

ה) "כל המלכיות נקראו על שם מצרים". וראה ד"ה כימי צאתך תש"ח רפ"ב (ע' 164).

6) בא י, ט.

* ראה לקו"ת וספר הליקוטים להאריז"ל ר"ר תצא בטעם האיסור לחזור למצרים (בשלח יד, יג. שופטים יז, טז. תבוא כח, סח) - כי "הגלות הוצרך לברר ניצוצי קדושה . . . והנה במצרים באותו גלות ביררו כל הקדושה שהי' בקרבם ולא נשאר דבר . . . ולכן צוה שלא לראותם עוד, ולא עשה כן בשאר גלות שעדיין לא ביררו כל מה שהי' בקרבם לגמרי".

הפצת התורה והיהדות, והפצת המעיינות.

ויה"ר ש"ע"י העבודה דסיום, "הכנסת" וגילוי האל"ף ב"גולה" – ה"ז יביא מיד את הגאולה, תיכף ומיד ממש, כך שכפי שבנ"י נמצאים עדיין במעמדם ומצבם עכשיו ממש, בלבושים ובגדים שלהם, אפילו אם הם עדיין, "בגדים צואים"¹⁵², כי הגאולה באה באופן שלא עכבן אפילו כהרף עין¹⁵³, ורק לאחר הגאולה "ויאמר¹⁵² גו' הסירו הבגדים גו' מעליו"¹⁵⁴, ועאכו"כ כאשר מדובר בנוגע

(152) ראה זכרי' ג, ג ואילך.

(153) ראה מכילתא ופרש"י בא יב, מא.

(154) וע"ד המבואר בנוגע לתח"מ, שכשם שאדם הולך כך הוא בא כו', כשם שהוא הולך לבוש בא לבוש כו' ואח"כ אני מרפא אותן (ב"ר רפצ"ה. זח"ג צא, א. וראה תשובות וביאורים סי"א ע' 55).

ל"ועמך כולם צדיקים".

וכל בני, "בנערינו ובוקנינו גו' בבנינו ובבנותינו", הולכים ביהד עם כל ענייניהם, "כספם וזהבם אתם", ועאכו"כ עם כל בתי הכנסיות ובתי המדרשות¹⁵⁵, וספרי התורה שבהם

– כולל ספר התורה שסיימו השבוע, ע"י השתדלות נשי ובנות ישראל, ביהד עם סיום וסדר הכנסת ספר תורה, בשמחה גדולה בריקודים וכו', וקשור עם הוספתן בנתינת הצדקה, המקרבת את הגאולה¹⁵⁶ – בארץ הקודש, בירושלים עיר הקודש, בהר הקודש, בביהמ"ק השלישי, "מקדש אד' כוננו ידיך"¹⁵⁷.

(155) ראה מגילה כט, א.

(156) ב"ב י, א.

(157) בשלה טו, יז.

על פעולת בני בזה, באופן ד"וישאלום" (וה' נתן את חן העם בעיני מצרים), עד ש"אף מה שלא היו שואלים מהם היו נותנים להם", עד "בעל כרחם דישראל".

ועד"ז רואים בכך – את הענין השני הנ"ל ב"גאולה" (שנעשית מהמלה) "גולה" (בתוספת אל"ף): דוקא ע"י הירידה בגלות מצרים (ועבדום וענו אותם)²² – נפעלה עליית (גדלות) וגאולת מצרים, באופן ד"ואחרי כן יצאו ברכוש גדול"¹⁴ (כי אילו לא ירדו אבותינו למצרים לא היו (מקבלים) ומעלים את ה"כלי כסף וכלי זהב ושמלות" דמצרים).

ומזה מובן ג"כ בנוגע לכל הגאולות (שדומות ונלקחות מגאולת מצרים)⁶, עד לגאולה האמיתית והשלימה, עלי' נאמר²³ "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות" – שהיא נקראת "גאולה" כיון שתוכנה הוא: (א) (לגאול) להעלות את עניני הגולה (ע"י שמגלים בהם את אלופו של עולם), ו(ב) דוקא ע"י העבודה בגולה מגיעה הגאולה.

ג. אבל צריך להבין:

נוסף ע"ז ש"ע"י גאולת מצרים נפעל הגילוי דאלופו של עולם במצרים – "וידעו מצרים כי אני ה'" [שוה ה' אחד הטעמים על המכות²⁴], שהקב"ה הוא הבעה"ב והוא מנהיג את העולם²⁵ – נפעלו גם ענינים נעלים יותר (לבנ"י), ש"נגלה עליהם מלך מלכי המלכים

"וינצלו את מצרים" (ועי"ז יתקיים, "ואחרי כן יצאו ברכוש גדול"¹⁴).

ועד ש"וה' נתן את חן העם בעיני מצרים וישאלום"¹⁵, "אף מה שלא היו שואלים מהם היו נותנים להם"¹⁶ המצריים בעצמם, ועוד יותר: "מלמד שהשאלום בעל כרחם. . בעל כרחם דישראל"¹⁷ – שלכאורה: (א) לשם מה המצריים "מהרו" לתת מכליהם כו' (היפך טבע האדם)? (ב) הציווי ("וישאלו איש מאת רעהו גו"¹⁸) נאמר לבנ"י, לא למצריים? (ג) לאחר שהקב"ה שבר את מצרים ע"י עשר המכות, למה "פתאום" הגישה של המצריים ש"וישאלו ממצרים גו", "וה' נתן את חן העם בעיני מצרים וישאלום" (ולא ע"י שבירתם)?

אלא מכיון שגאולה פירושה (גם) הגאולה והעלי' דמצרים ("גולה") עצמו ע"י ההכרה שהקב"ה הוא אלופו של עולם ומנהיג את העולם, והמצריים (בהיותם) (כמה מהם) חכמים¹⁹ הבינו והרגישו זאת (סו"ס) (ואלו שלא חזו – הרי "מזליהו חזו"²⁰), "וידעו מצרים כי אני ה'"²¹ – לכן ה' זה צריך להעשות, ובפועל נעשה, לא בעל כרחם דמצריים, אלא ברצונם (נוסף

(14) לך לך טו, יד. וראה בארוכה לקו"ש ח"ג ע' 823 ואילך. ועוד.

(15) בא שם, לו.

(16) פרש"י שם, ממכילתא עה"פ.

(17) ברכות שבהערה 10.

(18) בא יא, ב.

(19) כמ"ש (מ"א ה, י) "ותרב חכמת שלמה. . מכל חכמת מצרים" (וראה לקמן סו"ו). וראה מקץ מא, ח. וארא ז, יא.

(20) מגילה ג, א*. סנהדרין צד, רע"א.

(21) נסמן בהערה 24.

* ובפרש"י שם ד"ה מזליהו (הובא בחדא"ג מהרש"א סנהדרין שם): שר של כל אדם למעלה.

(22) לך לך טו, יג.

(23) מיכה ז, טז.

(24) ראה וארא ז, ה. יז, ה. יז, ט. יד. כט.

בא יא, ז. בשלה יד, ד. ית. וראה לקו"ש חל"ו ע' 33 ואילך.

(25) ראה אברבנאל וארא ט, טז.

הקב"ה וגאלם"²⁶, ו"כבודו ובעצמו"²⁷ - עצמות א"ס ב"ה²⁸,

עד שהכוונה²⁹ (ביציאת מצרים) הוא מתן-תורה, "בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה"³⁰, הגילוי ד"אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים"³¹, ובאופן ד"פנים בפנים דבר ה' עמכם"³², שלמעלה מהגילוי דאלופ של עולם, איך שהקב"ה הוא בורא העולם ומנהיגו ("בראשית"³³ ברא אלקים את השמים ואת הארץ"³⁴, כידוע שהתורה "קדמה לעולם"³⁵, קדמה גם במעלה (למעלה) מעולם.

ועאכו"כ כשמדובר אודות הגאולה האמיתית והשלימה - שאז יהי' נוסף על הגילוי דאלופ של עולם (בכל הבריאה), גילוי אלקות שלמעלה מהבריאה - "אלה³⁶ תולדות פרץ" מלא³⁷ שגבוה יותר מה"מלא"³⁷ ד"אלה³⁸ תולדות השמים והארץ בהבראם" (עולם על מילואו

נברא³⁹), עד שהי' חידוש שלא בערך לגבי המצב בגאולת בבל ומדי וכו', הן בעולם - חידוש במעשה בראשית ("הנני בורא שמים חדשים וארץ חדשה"⁴⁰, "השמים החדשים והארץ החדשה"⁴¹), והן בגילוי אלקות - הגילוי דפנימיות עתיק⁴², עד לגילוי עצמותו ית' למטה, בה"דירה לו יתברך בתחתונים"⁴³,

עד ש"לא יהי' עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד ולפיכך יהיו ישראל חכמים גדולים ויודעים דברים הסתומים וישיגו דעת בוראם כפי כח האדם שנאמר⁴⁴ כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים"⁴⁵; ואז יהי' חידוש בתורה: כשם וע"ד שגלות וגאולת מצרים היו ההכנה למתן-תורה, כך תביא הגאולה האמיתית והשלימה חידוש בתורה - גילוי פנימיות התורה⁴⁶, "סוד טעמי" ומסתר צפונות"⁴⁷, עד "תורה חדשה מאתי תצא"⁴⁸.

וכיון שכל ענינים אלו - שהם נעלים

(39) ראה ב"ר שם. פי"ד, ז. פי"ג, ג.

(40) ישעי' סה, יו.

(41) שם סו, כב. וראה בזה לקו"ת שה"ש בסופו (נא, ג). ספר הליקוט ד"ח-צ"צ ערך לע"ל ע' תריב ואילך. ועוד.

(42) משא"כ כל הגילויים דעכשו הם מחיצוניות עתיק - פע"ח שער הק"ש רפט"ו, הובא בלקו"ת שם.

(43) ראה תנחומא נשא טו. שם בחוקות ג. במדבר פי"ג, ו. תניא פלו.

(44) ישעי' יא, ט.

(45) רמב"ם בסיום וזוה"מ ספרו.

(46) ראה תו"א ר"פ שמות (מט, א): "כמו שכל עיקר תכלית המכוון בגלות מצרים... ה" בכדי לזכות לקבלת התורה... כך כל אריכות הגלות הזוה הוא כדי לזכות לגילוי פנימיות התורה שהי' לע"ל כו".

(47) פרש"י שה"ש א, ב.

(48) ישעי' נא, ד. ובויק"ר פי"ג, ג: חידוש תורה מאתי תצא. וראה קה"ר פי"א, א (ח): תורה שאדם למד בעוה"ז הבל היא לפני תורתו של משה.

שלאחרי כל הענינים - של בירור וזיכוך כו' - שבנ"י עברו במשך הדורות, יכול עכשו כאו"א מ"שאל להגיע לדרגות הכי גבוהות, עד "תהי צדיק" בגלוי (הגילוי ד"ועמך כולם צדיקים"¹⁵⁰), כפי שהי' בשלימות הגילוי בגאולה האמיתית והשלימה¹⁵¹.

עד שעיי"ז - העבודה והפצת המעיינות חוצה - ישנו כח לגלות ולהמשיך אלקות בעולם, עד בחוצה שאין חוצה ממנה.

וכל זה נעשה הכנה וכלי - ל"ונגלה כבוד הוי' גו"¹⁰⁰ בגאולה האמיתית והשלימה, "ולא יהי' עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד", ולגילוי פנימיות התורה, עד באופן ד"והיו עיניך רואות את מוריך".

י. ההוראה מזה בפשטות - בנוגע לפעולות שבנ"י צריכים לעשות בכדי למהר עוד יותר את הגאולה:

בנוסף לפעולות בחלקו בעולם, עד בכל העולם, לגלות איך שהקב"ה הוא אלופו של עולם בעולם ובכל דבר בעולם, ובפרט עיי' שמנצלים את כל עניני העולם, "לשם שמים" ול"דעהו", כך שכל דבר בעולם מגלה את "כבודו" של הקב"ה -

צריכה להיות גם הוספה מיוחדת באולפנא ולימוד התורה, ובמיוחד - בפנימיות התורה כפי שנתגלתה בתורת החסידות, באופן של הבנה והשגה, בחכמה בינה ודעת,

וגם - להשפיע על אחרים סביבו, עיי'

שנתגלתה בתורת החסידות,

- כולל - עיי' המסתכל בפני הרב, במאור פניו (חכמת אדם תאיר פניו¹⁴⁴), שזה מוסיף בהבנת הלימוד [כמאחז"ל¹⁴⁵], אמר רבי האי דמתדנא מתבראי דחזיתי לר' מאיר מאחורי, ואילו חזיתי מקמי הוה מתדנא טפי, דכתיב¹⁴⁶ והיו עיניך רואות את מוריך" -

נעשה הוא כלי לגילוי אלקות בעולם, כולל גילוי כח הפועל בנפעל באופן של ראי' (חכמה), ויתירה מזה - גילוי כח העצמות ביש הנברא, ש"הוא לבדו בכחו ויכלתו לברוא יש מאין ואפס המוחלט כו" (כמבואר באגה"ק¹⁴⁷ בספר תניא קדישא).

החל מעבודתו של יהודי (כמבואר בתחלת ספר התניא), שהעבודה אצלו היא לא רק בסוד מרע - "אל תהי רשע", אלא גם "תהי צדיק"¹⁴⁸, דאע"פ ש"אין כל אדם זוכה להיות צדיק ואין לאדם משפט הבחירה בזה כל כך כו"¹⁴⁹ כיון שנמצאים למטה נשמה בגוף ונה"ב בעוה"ז הגשמי והחומרי - אבל עיי' שישנו כח העצמות בגוף הגשמי (של יהודי), כנ"ל, ה"ז נותן את הכח שגם למטה יגיעו לדרגות הכי גבוהות, עד "תהי צדיק" (עכ"פ עיי' ש"יעשה את שלו לקיים את השבועה שמשביעים תהי צדיק כו', ועוד שההרגל כו' נעשה טבע שני", "וכשריגיל כו' הרי באתערותא דלתתא אתערותא דלעילא וכולי האי ואולי יערה כו' ויזכה לבחי' רוח משרש איזה צדיק כו"¹⁴⁹), וי"ל

(144) קהלת ה, א.

(145) עירובין יג, ב. וראה ירושלמי ביצה פ"ה ה"ב.

(146) ישעי' ל, כ.

(147) סימן כ (קל, ריש ע"ב).

(148) נדה ל, סע"ב.

(149) תניא פי"ד.

(150) ישעי' ס, כא.

(151) כמאחז"ל כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב שנאמר ועמך כולם צדיקים גו' (סנהדרין ר"פ חלק). וכפי שאומרים קודם פרקי אבות.

(26) הגש"פ פיקא, מצה וז".

(27) שם פיקא, "ויוציאו".

(28) ראה סה"מ אע"ר ע' עה. המשך תער"ב

ח"ב ע' תתקכד. סה"מ תער"ב-תרע"ו ע' טו.

(29) עיקר תכלית המכוון - תו"א ר"פ שמות (מט, א).

(30) שמות ג, יב.

(31) יתרו כ, ב. וראה מכילתא ופרש"י שם.

(32) שמות פכ"ט, ג.

(33) ואתחנן ה, ה.

(34) בראשית א, א.

(35) כמבואר בכ"מ הטעם שבעשה"ד נאמר "אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים" ולא "אשר בראתי שמים וארץ", כי הגילוי אלקות ביצי"מ (ומ"ת) הוא למעלה מהגילוי דבריאת שמים וארץ (ראה סידור עם ד"ח רפד, ב ואילך. ובכ"מ).

(36) ראה מדרש תהלים צ, ד. ב"ר פ"ה, ב. נתחומא וישב ד. וז"ב מט, א.

(37) רות ד, יח.

(38) ב"ר פי"ב, ו. שמו"ר פ"ל, ג.

(39) בראשית ב, ד.

הוא היום ד, הוד שבהוד, שמרמו על הענין של (הוד מלשון) הודאה, והודאה שבהודאה - בחי' פלא (שלמעלה מהשגה), וזוה נמשך אח"כ באל"ף (הבנה והשגה). ולהוסיף, שהוד שבהוד הוא גם „סוף ותשלום הספירות בעיקר המדות“¹³⁶ - ז.א. שכולל את כל המדות (עשירי), עד מלכות שבמלכות (מכובד), נוסף על ההמשכה ממוחין ע"י (חכם, וגבור). והוד היא גם הספירה החמישית, שמרמות על בחי' חמישית לפרעה¹³⁷, דאתפריעו ואתגליין מיני' כל נהורין¹³⁸, בבחי' פרוע, שלמעלה מסדר והשתלשלות (בחי' פלא), וזה גופא נעשה הסדר הקבוע (בחי' אל"ף) לע"ל.

ט. ומרשב"י נמשך אח"כ גילוי פנימיות התורה בדורות שלאחרי זה, עד לדור האריז"ל, שאז נעשה „מצוה לגלות זאת החכמה“¹³⁹, ולאח"ז - נוסף בזה ע"י גילוי תורת החסידות ע"י הבעש"ט והמגיד (מייסדי תורת החסידות הכללית), ועוד יותר - ע"י אדמו"ר הזקן (מייסד תורת חסידות חב"ד) ורבותינו נשיאינו ממלאי מקומו - לימוד פנימיות התורה באופן דחכמה בינה ודעת, והפצת המעיינות חוצה, החל מחוצה שבאדם - כחות הנפש שלו, עד גם דנפש הבהמית, עד לחוצה שבעולם - מעין וטועמי' מגילוי פנימיות התורה בגאולה האמיתית והשלימה.

וכך ניתוסף בזה - ע"י רבותינו נשיאינו ממלאי מקומו מדור לדור, עד לכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו. עד לגילויים דפנימיות התורה בדורנו זה,

(136) סידור עם דא"ח שער הל"ג בעומר דש, א ואילך.

(137) ויגש מז, כד.

(138) זח"א ר"י, א.

(139) אגה"ק סכו"ו (קמב, ב).

ובזה גופא - נוסף משנה לשנה, עד להגילויים בימים אלו ע"י כת"י דמאמרי דא"ח שנדפסו ונדפסים עתה.

ובאופן, כאמור, שממשיכים את הנפלאות שבתורה (בבחי' פלא) בהבנה והשגה, עד בכל כחות הנפש (חכמה, בינה, מדות ומלכות), ובלשון תורת אדה"ז הידועה¹⁴⁰ עה"פ „משכיל לאיתן האורחי“ (תחלת מזמור פ"ט) - שאיתן שבנשמה (עצם הנשמה, בחי' פלא), „יש לו משכיל, מה שע"י כח המשכיל הוא האורחי, מזריח לכל הכחות והחושים“, שכח המשכיל (שלמעלה משכל וביחד עם זה הוא מקור השכל) ממשיך מלמעלה מהשכל בשכל¹⁴¹; והגם ששלימות זריחה זו תהי' לע"ל, ה"ז נפעל גם כבר עכשיו¹⁴².

ומזה נמשך הכח להמשיך ולגלות אלקות גם בעולם (אלופו של עולם) - כסיום המזמור פ"ט: ברוך ה' לעולם אמן ואמן.

ולאחרי זה מגיעים למזמור צדי"ק, „תפלה למשה איש האלקים“, עד לסיומו - „ויהי נועם ה' אלקינו עלינו גוי“, הגילוי עלינו מנועם ה', שלימות התענוג (עתיק¹⁴³), עד „ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו“, בה(„נועם“ אותיות) „מעון“ האמיתי, ביהמ"ק השלישי.

ובפשטות - שע"י לימוד התורה בכלל, ובפרט פנימיות התורה, כפי

(140) קונטרס לימוד החסידות ע' 6-5.

(141) ראה ד"ה כי מראש צורים תשכ"ח (נעתק בקובץ י"א ניסן שנת הפ"ט אות טו).

(142) ד"ה וייצר תרפ"ה (סה"מ תש"ח ע' 63.

נעתק שם אות טו).

(143) ראה קובץ י"א ניסן שנת הצדי"ק אות ו,

יח, כא, ועוד.

נברא באופן שהוא (מצ"ע) מכסה על אלקות, דבר ה' שתמיד מהוה, מחי' ומקיים אותו⁵⁵. והעבודה של יהודי היא לגלות בעולם איך שהקב"ה הוא אלופו של עולם, הן בכללות העולם והן בפרטי העולם - „כי אראה שמיך מעשה אצבעותיך ירח וכוכבים אשר כוננת“⁵⁶, וכך גם בכל פרטי הנבראים - הגילוי דכח הפועל בנפעל⁵⁷.

וע"י הגילוי דאלופו של עולם „בגולה“ - נפעלת הגאולה, שאז יהי' „וידע כל פעול כי אתה פעלתו“⁵⁸.

ענין נעלה יותר בגילוי האל"ף הוא - הענין דאל"ף מלשון אולפנא ולימוד, אאלפך חכמה אאלפך בינה: גילוי האלקות בגאולה האמיתית והשלימה יהי' - נוסף על בחי' אלקות שבבריאה (אלופו של עולם), כח הפועל בנפעל - גם, אלקות שלמעלה מהעולם (כנ"ל), שבאה מאל"ף שבבחי' מוחין (חכמה ובינה), שלמעלה מהמדות שמהם נעשה העולם⁵⁹ (עולם חסד יבנה⁶⁰); ובמיוחד - ה"ז נפעל ע"י גילוי התורה (שמתגלית לאחר

שלא בערך מהגילוי עתה דאלופו של עולם - נכללים בושם) גאולה, מוכרחים לומר שכל זה מרומז גם „בגאולה“ אותיות „גולה“ בתוספת אל"ף.

ד. והביאור בזה:

באות⁴⁹ אל"ף - שמתוספת (במילה) „גאולה“ (לגבי „גולה“) - ישנם כמה פירושים: (א) אל"ף מלשון אלוף, אלופו של עולם. (ב) אל"ף מלשון אולפנא ולימוד, אאלפך חכמה⁵⁰ אאלפך בינה. (ג) אל"ף אותיות פלא.

בעבודה דהפיכת הגלות („גולה“) לגאולה ישנם בכללות שלשה ענינים, שלשה דרגות ושלבים: גילוי אלקות בתוך ובערך לעולם (אלופו של עולם). גילוי אלקות שלמעלה מעולם אבל יש לו איזה ערך ויחס לעולם, ובמיוחד - ע"י תורה שקדמה לעולם (אולפנא). וגילוי אלקות שלמעלה לגמרי מעולם, באופן מופלא ומובדל, ובמיוחד - ע"י הנפלאות שבתורה⁵¹ שיתגלו בגאולה האמיתית והשלימה⁵² (פלא).

הדבר הראשון⁵³ מתבטא בכך שמגלים בכל עניני העולם (- בגלות) את האל"ף דאלופו של עולם, איך שהקב"ה הוא העולם - עולם מלשון העלם והסתהר⁵⁴ -

(49) בהבא להלן - ראה בארוכה ספר הערכים-חב"ד מערכת אותיות - אל"ף (ע' עב ואילך).

(50) לשון הכתוב - איוב לג, לג.

(51) ראה רשימות הצ"צ לתהלים (יהל אור) ע' תסא. ובארוכה - ד"ה גל עיני תשל"ז (סה"מ מלוקט ח"ה ע' רעא ואילך). וש"נ.

(52) ראה שער האמונה פ"ס.

(53) בהבא להלן - ראה אמרי בינה פתח השער פ"א, שם ספ"ה.

(54) ראה לקו"ת שלח לו, ד. מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' שג. ח"ג ע' אנט. וראה לקו"ש

חל"ד ע' 112 הערה 63. וש"נ.

(55) שער היחוד והאמונה פ"א.

(56) תהלים ח, ד.

(57) במכ"ש ממעשה בשר ודם „שהוא יש מישי“, ו„כאשר יצא לצורף כלי שוב אין הכלי צריך לידי הצורף“ (שעהיוה"א רפ"ב), שגם שם ישנו כח הפועל בנפעל, „כידוע בהרב המגיד ז"ל . . . שאמר בפירוש על מה שהכיר לפועל הכלי מתוך הכלי כו"ו“ (שער האמונה ספכ"ז), ועאכו"כ ב„מעשה ה' עושה שמים וארץ“, „שהוא יש מאין“, ו„צריך להיות כח הפועל בנפעל תמיד להחיותו ולקיימו“ (שעהיוה"א שם).

(58) תפלת העמידה דרי"ה (ברכת „אלקינו כו" מלוך כו"ו).

(59) אוה"ת תבוא ס"ע תתש"ז ואילך. וראה ספר הערכים-חב"ד שבהערה 49 ע' עג. וש"נ.

(60) תהלים פט, ג. וראה סה"מ תש"ח ריש ע'

273. וש"נ.

הגאולה), ד"אלפיים שנה קדמה תורה לעולם⁶⁵, "אלפיים" גם מלשון אאלפך, אאלפך חכמה אאלפך בינה⁶⁶.

ואחר כך מגיעים לענין נעלה יותר באל"ף - אותיות פלא - גילוי הנפלאות בגאולה, כמ"ש⁶⁷, "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות" (נפלאות אפילו בערך הנפלאות בגאולת מצרים⁶⁸), כולל ובמיוחד - הנפלאות שבתורה⁶⁹, (גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך⁷⁰), גילוי פנימיות התורה, "סוד טעמי ומסתרי צפונותי", שהם מצ"ע מופלאים ומובדלים (עד - בתכלית ההעלם⁷¹), וגם זה מתגלה, עד באופן דאולפנא ולימוד, עד (באלופו של) עולם⁷².

ובלשון החסידות - בספירות למעלה: (א) אלופו של עולם הוא כנגד ספירת המלכות, גילוי מלכותו ית' בעולם - "אחד⁷³", "אמליכתי למעלה ולמטה ולארבע רוחות⁷⁴". ובכללות יותר - ענין המדות, שמהם המקור על הנהגת העולם. (ב) אולפנא ולימוד (אאלפך חכמה אאלפך בינה) הוא בחי' המוחין (חכמה ובינה), מוחין השייכים למדות, שלמעלה מהעולם, אבל עכ"ז ההתחלה והמקור לעולם⁷⁵. (ג) פלא הוא בחי' מוחין (חכמה)

מצ"ע, עצם המוחין⁷⁶, עד כפי שזה קשור עם כתר (עד עם פנימיות הכתר), שמופלא ונבדל לגמרי מעולם⁷⁷.

וידוע⁷⁸ שכעת עיקר העבודה הוא בבירור שבע מדות (כיבוש שבע ארצות), ובמוחין השייכים למדות; משא"כ בגאולה האמיתית והשלימה יהי' (גם) העבודה דמוחין מצ"ע (כיבוש שלש ארצות, קיני⁷⁹ קניזי וקדמוני⁸⁰).

ועד"ז גם בגילוי אלקות בגאולה האמיתית והשלימה: נוסף לגילוי דכה הפועל בנפעל, וגילוי אלקות שלמעלה מהבריאה, יהי' גם הגילוי דעצמותו ית' למטה, ואדרבה - כח העצמות יתגלה דוקא ביש הנברא⁸¹.

ה. עפ"ז מובן שפעולת הגאולה - "גולה" בתוספת אל"ף - כוללת את כל שלשת הענינים דגילוי האל"ף (בעבודה בגלות): אלופו של עולם, אולפנא, פלא;

ודוקא ע"י העבודה בגלות, ע"י הכנסת האל"ף (שלשת הענינים שבו) ב"גולה" - נפעלת הגאולה, וכל שלשת הענינים והדרגות שבה (גם הענינים הכי נעלים

69) ראה סה"מ ה'ש"ת ע' נה. ספר הערכים שם ע' קכ. וש"נ.

70) ראה אמרי בינה שם. ספר הערכים שם ע' קט ואילך. וש"נ.

71) אמרי אדהאמ"צ דברים ח"א בתחלתו (ע' ג ואילך).

72) לך לך טו, יט. ובפרשי: עתידים להיות ירושה לעתיד.

73) וי"ל שגילוי הג' מוחין מצ"ע (בחי' פלא) דלע"ל נעשה דוקא ע"י בירור (חכמות) העולם, קיני קניזי וקדמוני שלמעלה (שנשתלשו לאחרי צמצום ופרסא כו' מג' מוחין) - ע"ד שגאולה נעשית דוקא ע"י גילוי האל"ף שב"גולה". וע"ד המבואר לקמן בפנים (ס"ו) בענין, ותרב חכמת שלמה. . מכל חכמת מצרים".

74) ראה לקמן ס"ט.

והגלות ("גולה").

כל ימי חייו^{130*}, עד שע"י כתיבת דברים אלו (בספר זוהר), ה"ז נתגלה אח"כ לכל בני" עד באופן דיתפרנסון¹³¹ בהבנה והשגה - גילוי בחי' נפלאות שבתורה בחכמה בינה ודעת. ההתחלה - ומעין ובדוגמא - מגילוי פנימיות התורה לע"ל.

בנוסף לזה רשבי" גם חיבר את פנימיות התורה עם נגלה דתורה¹³². וי"ל שבתורה עצמה נגלה דתורה ופנימיות התורה הם ע"ד החילוק בין אל"ף מלשון אולפנא ולימוד (מוחין השייכים למדות), לאל"ף אותיות פלא (מוחין בעצם). ורשבי" חיבר את שניהם.

וי"ל שבכח זה הוא גם נתן את הכח לגילוי אלקות (גם הדרגות שלמעלה מעולם) (באלופו של) עולם - כמאמר הידוע שלו¹³³: "תניא ר"ש בן יוחאי¹³⁴ אומר כו' כל מקום שגלו (ישראל) שכינה עמהן כו' גלו לבבל שכינה עמהן כו' גלו לאדום שכינה עמהן", ז.א. שגם בהיותם (בבבל כו') "גולה" קיים שם הגילוי דאלופו של עולם, "שכינה עמהם".

ועד"ז ממשיך רשבי" בכל העולם כולו - כמאמר שלו¹³⁵: "יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין", שהוא יכול לפטור את כל העולם מלשון העלם והסתר מן הדין, כולל דין הגלות.

ויש לקשר זאת גם עם זה של"ג בעומר

130*) ראה בארוכה ד"ה גל עיני תשל"ז (סה"מ מלוטס ח"ח) שבהערה 51. וש"נ.

131) ל' התקו"ז ת"ו בסופו. וראה הקדמת המק"מ לספרו. כסא לתקו"ז שם.

132) ראה המשך חייב אדם לברך תר"ח פכ"ה.

133) מגילה כט, א.

134) כן הוא ("יוחאי" באל"ף) בעין יעקב. וי"ל שבוה מרומו הגילוי דבחי' אל"ף, ככפנים.

135) סוכה מה, ב.

ובהדגשה יתירה - בעמדנו ביום השבת, שהוא כנגד ספירת המלכות, ובפרט בימי הספירה בשנה זו (כשהספירה התחילה "ממחרת השבת"¹²⁸ (גם) כפשוטה), שאז כל שבת מה"שבע שבתות תמימות¹²⁸ היא כנגד מלכות דהספירה של שבוע ההוא: מלכות שבחסד, מלכות שבגבורה, מלכות שבתפארת, מלכות שבנצח, מלכות שבהוד, מלכות שביסוד, מלכות שבמלכות ובשבת זו - מלכות שבהוד (שכוללת כבר את כל הספירות, עד מלכות שבמלכות, כדלקמן ס"ח), מלכות כמו שהיא קשורה עם שלימות ההודאה (בבחי' פלא), כנ"ל.

ח. בכהנ"ל ניתוסף עוד יותר בעמדנו ביום השבת לאחרי ל"ג בעומר (ובתוך שלושה ימים מל"ג בעומר¹²⁹), יום ההילולא ויום שמחתו של רשב"י¹³⁰:

ע"י רשב"י הי' גילוי פנימיות התורה (בחי' נפלאות שבתורה), ועיקר הגילוי הי' ביום הסתלקותו, נשמתא דנשמתא דאורייתא (פנימיות הסודות שגילה במשך

128) אמור כג, טו.

129) ולהעיר מהחידוש בשנה זו בענין שלשה: מב' ימי ראש השנה נכנסו תיכף ליום השבת, וכן ביי"ט כסלו (שחל ביום המישי בשבוע), ראש השנה לחסידות, שענינו נמשך בכ"ף כסלו, וממנו נכנסו תיכף ביום השבת. וכן בנוגע לל"ג בעומר, מ"ת דפנימיות התורה (המשך תרס"ו ע' ריט), שחל ביום המישי, וענינו נמשך על ג' ימים (ראה שער הכוונות ענין ספה"ע דרוש יא. ועד"ז בפע"ח שער ספה"ע פ"ז). וימי הפורים שלפ"ז, וכהסימן פל"ג הובא בסידור (וטור או"ח סתכ"ח).

וע"ד הרמז י"ל שענין שלשה קאי על עבודת הג' מוחין מצ"ע, ענינה של פנימיות התורה (שנתגלתה ע"י הרשב"י, ובאופן של חב"ד ע"י אדה"ז) - מעין וטועמי של העבודה דלע"ל (כיבוש קיני קניזי וקדמוני).

130) נסמן בסה"ש תשמ"ח ח"ב ע' 440.

68) ראה אמרי בינה שבהערה 53.

שכתוב ונחה עליו גוי": מלכות, מדות, מוחין השייכים למדות, ומוחין בעצם.

ויש לומר, שזהו תוכן המשנה בתחלת הפרק דשבת זו (פרק רביעי), שמפרט ארבעה דברים: „איהו חכם כו', איהו גבור כו', איהו עשיר כו', איהו מכובד", וידוע שהם כנגד ארבע דרגות שמהם מתחלקים (עשר ספירות שמהם משתלשלים¹¹³) עשר כחות הנפש, כנגד ד' אותיות שם הוי"ה¹¹⁴: איהו חכם – חכמה, איהו גבור – בינה, איהו עשיר – תפארת (כללות המדות)¹¹⁵, איהו מכובד – מלכות (שענינה כבוד).

היות שלכאור"א מישאל יש חלק אלוקה ממעל ממש¹¹⁶, ויתירה מזה, חלק הוי"עמו¹¹⁷ – שהעצם כשאתה תופס בחלקו אתה תופס בכולו¹¹⁸ – לכן כלולים בו כל ארבע האותיות ד, אל-ה"ה (בחי' אלופו של עולם), ודהוי' (אלקות שלמעלה מעולם).

ועבודתו היא לגלות ארבעה ענינים אלו אצלו, עד לאופן דלפנים משורת הדין, „מילי דחסידותא"¹¹⁹, בחי' נפלאות (שבתורה).

ועי"ז שיש לו בגלוי את כל ארבעת הענינים נעשית שלימות המלכות,

שלימות כסא המלכות של ד' רגלים דוקא – „וישב שלמה על כסא הוי"ה, ומעין זה אצל כאור"א מישאל, כי יהודים הם, בני מלכים"¹²⁰, ויתירה מזה – „מלכים"¹²¹, עד שעי"ז הוא מקבל שייכות ל„מכובד", שבא מכבודו של הקב"ה [במכ"ש ממלך באוה"ע שאומרים עליו „שנתן מכבודו לבשר ודם"¹²²]. ועאכו"כ ע"י שייכותם לתורה (עד שלכאור"א מישאל יש אותם¹²³ וחלק שלו בתורה), „כל¹²⁴ בניך לימודי הוי"ה"¹²⁵, ו„מאן מלכי – רבנן"¹²⁶ – שעי"ז מגיעים גם לחכמה שבמלכות (בחי' שלמה), עד לשלימות המלכות, כמו שכוללת את כל ארבעת ענינים הנ"ל: חכם, גבור, עשיר, מכובד.

כך שישנה שלימות הכסא של ד' רגלים, בו שייך שלימות ענין הישיבה („וישב שלמה על כסא הוי"ה"). ולהוסיף, שעי"ז נמשך גם ראשו של מלך למטה, ולכן מקבלים יותר שייכות למלך, ורגליו מתנשאים על „הדום רגלי"¹²⁷ – שעי"ז המשכה מלמעלה למטה והעלאה מלמטה למעלה נעשה שלימות החיבור דאלקות שלמעלה מעולם עד לבחי' נפלאות עם עולם, גילוי בחי' אל"ף במציאות העולם

(120) שבת סז, א.

(121) תקו"ז בהקדמה (א, ריש ע"ב).

(122) ברכות נח, א. רמב"ם הל' ברכות פ"י ה"א. טווא"ח סרכ"ד. שו"ע שם ס"ז. הל' ברכות הנהנין לאדה"ו ס"יג ס"ט.

(123) ראה מג"ע חו"ג אק"פ פו.

(124) ישעי' נד, יג.

(125) ואף שאמחו"ל (ברכות בסופה. וש"ג) „א"ת בניך אלא בוניך", ידוע (ראה ס' הליכות אלי ס"ג. ועיין מו"נ חו"ג פמ"ג. שו"ת הרדב"ז ח"ג תשובה אלף סח (תרמג). אנציקלופדי' תלמודית ח"ב ערך אל תקרי' ש, אל תקרי' מוסף עוד פירוש, ואינו מועט פירוש הראשון.

(126) ראה גיטין סב, א.

(127) ישעי' טו, א.

ז.א. – לא מסתפקים בזה שמגלים ב„גולה" בחי' אלופו של עולם (אלקות בערך הבריאה), ע"י שמשמשים בעניני העולם, „לשם שמים"¹⁶⁷ ובשביל „דעהו"¹⁷¹, אלא שמגלים וממשיכים שם גם את בחי' אולפנא (מוחין השייכים למדות), ע"י לימוד התורה, ועד גם – בחי' פלא, ע"י לימוד פנימיות התורה (נפלאות שבתורה), כדלקמן (ס"ח ואילך).

ויש לומר, שנוסף על העבודה (דלימוד פנימיות התורה) בגלות, ה"ז נפעל גם ע"י עצם הענין (ירידה) ד„גולה" (עי"ז שמגלים בגולה את האל"ף, הכוונה העליונה בירידה) – כמ"ש¹⁷⁸, וואמרת ביום ההוא אודך ה' כי אנפת ביי, דלכאורה: במה מתבטאת ההודאה ע"ז ש„אנפת ביי"?! אי אפשר לתרץ שההודאה היא על מה שנאמר בהמשך הכתוב „ישוב אפך ותתנמי", מכיון שאז אי"ז הודאה בשלימות: אם ההודאה היא על „ישוב אפך" (הביטול ושליה ד„אנפת ביי") הי' יותר טוב – והודאה יותר גדולה – אם מלכתחילה לא הי' „אנפת ביי"! וזוה מוכח, שההודאה היא דוקא ע"ז ש„אנפת ביי".

והביאור בזה, דוקא ע"י הירידה בגלות באופן ד„אנפת ביי" באה העלי' דהגאולה, עד לענינים הכי נעלים פלא; וכאשר מגלים בחי' אל"ף אותיות פלא; וכאשר מגלים ב„גולה" את האל"ף (דפלא) – הכוונה העליונה שבוה – מתגלה „אודך הוי"ה", באנפת ביי, בחי' הודאה דוקא על דבר פלא שלמעלה משכל וחכמה (של האדם), ע"ד מ"ש¹⁷⁹, „אודה שמך כי עשית פלא",

שבה): גילוי כח הפועל בנפעל, „וידע כל פעול כי אתה פעלתו" (מלכות), גילוי שלימות האולפנא ולימוד התורה, גילוי אלקות שלמעלה מהבריאה (מוחין), עד לגילוי הנפלאות (מוחין בעצם, כתר)¹⁷⁵.

(75) ומעין זה והתחלה בזה בגאולת מצרים – כנ"ל בפנים, שנוסף לגילוי אלופו של עולם במצרים („וידעו מצרים כי אני הוי"ה", אפילו „בקרב הארץ" (וארא ח, יח), כפי שבא לידי ביטוי גם בזה ש„ה' נתן את חן העם בעיני מצרים וישאילום" – היו שם נפלאות*) (עד שמדמים ה„אראנו נפלאות" שלע"ל ל„כימי צאתך מארץ מצרים" – מיכה ז, טו), עד להגילוי ד„בכבודו ובעצמו" שהי' במצרים,

ועוד ועיקר, שגלות מצרים היא ההכנה למתן תורה, גילוי האל"ף ד„אנכי הוי' אלקיך" (בחי' כתר), הכולל כל התורה כולה (תניא רפ"כ), גם פנימיות התורה, ואדרבה – במ"ת הי' גילוי מעשה מרכבה (ויראו את אלקי ישראל גוי' ויחוו את האלקים" (משפטים כד, יי.א. וראה גם שמו"ר פ"ג, ב. וש"ג)), מעין הגילוי אלקות בגאולה האמיתית והשלימה, כמ"ש (ואתחנן ד, לה) „אתה הראית לדעת כי ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו", „הראית ממש בראי' חושית" (תניא פל"ו – מו, א).

ובפרטיות יותר: הגילוי דמ"ת בא לאחרי ההכנה דמ"ת ימים, ימי הספירה, שלאחרי יציאת מצרים, שענינם (בעבודת האדם) – בירור הוי' מדות (ובשלימות – ז' מדות כלולים מו') במ"ת יום, ועי"ז מגיעים – „תספרו חמשים יום" (אמור כג, טז) – לגילוי שער הנו"ן (דבינה) שבערך להמ"ט שיערים (ע"ד בחי' מוחין השייכת למדות), ועד לבחי' ה' בשער הנו"ן שהיא שלא בערך – מופלא ומובדל – מהמ"ט שיערים (ראה בארוכה לקו"ת במדבר יב, א ואילך), בחי' נפלאות, ב' פלאות (וחי' רסא, ריש ע"ב) – שנתגלה במ"ת.

אבל ביצי"מ ומ"ת הי' בגילוי לפי שעה. ובגלוי הי' במ"ת בעיקר התינה תורה הנגלית (ראה תו"א ר"פ שמות), בחי' אולפנא ולימוד. משא"כ בגאולה האמיתית והשלימה התי' שלימות הגילוי באופן תמידי ונצחי (ראה המשך תער"ב ח"ב ע' תתקל ואילך), וגילוי פנימיות התורה (תו"א שם – נעתק לעיל הערה 46), בחי' נפלאות שבתורה.

* (ראה שמות ג, כ. ועוד).

(76) אבות פ"ב מ"ב. וראה רמב"ם הל' דעות ספ"ג. טושו"ע אור"ח סרל"א.

(77) משל"ג, ו. וראה רמב"ם וטושו"ע שם.

(78) ישעי' יב, א.

(79) שם כה, א.

דקאי על אריכות הגלות שהוא דבר פלא, ו"אינו מושג בשכל כלל, זהו מכלל במופלא" 80 ממך אל תדרוש" 81, וזה גופא נמשך אח"כ בגילוי בבחי' "כי עשית - אל"ף" 82, בשכל וחכמה (אאלפך חכמה) 81. ודוקא ע"י העבודה בהתגברות על חושך הגלות מגיעים לשלימות הגילוי דפנימיות התורה בגאולה האמיתית והשלימה 83.

ו. מכיון שהגאולה האמיתית והשלימה באה ע"י משיח צדקנו, מובן, שגם במשיח ישנם שלושת הענינים (באל"ף) של גאולה.

ובהקדים הדיקוק בדברי הרמב"ם 84 שמלך המשיח הוא "מבית דוד ומזרע שלמה" 85, דלכאורה אינו מובן: מש"כ "מבית דוד" [כמו שהוא כותב ג"כ בספר הידע] 86 ה"ז מפני שבבית דוד הוא "עיקר המלכות" 87, "כיון שנמשח דוד זכה בכתר

80 חגיגה יג, א.

81 ביאורי זוהר להצ"צ ע' תקלא.

82 זח"ג קצד, ב.

83 המשך תעריב ח"א פרכ"ה ואילך.

84 בפיה"מ סנהדרין פ' חלק יסוד הי"ב. ועד"ז

בסהמ"צ שלו מל"ת שסב (אין מלך למי שמאמין בתורת משה רבינו אלא מזרע דוד, מזרע שלמה דוקא" (ראה לקו"ש חכ"ה ע' 110 הערות 52-51)).

אגרת תימן פ"ג ("אי אפשר שלא יעמוד מזרע שלמה איש כו").

85 והוא ע"פ נחנומא ס"פ תולדות*. אגדת בראשית פמ"ד (מה). וראה מפרשי זוהר ח"א קי, ב. וש"נ.

86 ה' מלכים פ"א ה"ד: ואם יעמוד מלך מבית דוד. ובהל' תשובה פ"ט ה"ב: אותו המלך שיעמוד מזרע דוד.

87 רמב"ם ה' מלכים פ"א ה"ה. וראה בכ"ז בארוכה לקו"ש חכ"ה ע' 110 ואילך. חכ"ה ע' 109 ואילך. ח"ל ע' 100-99.

* ושם: ממי הוא מדוד, שנאמר (דה"א ג', ו) וכן שלמה רחבעם (בנו), אבי' בנו וגו'.

מלכות והרי המלכות לו ולבניו כו' עד עולם" 88, "מלכי דוד הם העומדים לעולם" 89; אבל מהו הרמז ב"ומזרע שלמה" 90?

ויש לומר (בפנימיות הענינים): בימיו שלמה ה' מעין המצב והגאולה האמיתית והשלימה. בזמן דוד היו מלחמות, עד ש"דם לרוב שפכת" 92 (ולכן לא ה' ביכולתו לבנות את בית המקדש) 93, משא"כ בזמן שלמה שרר שלום, ולכן הוא נקרא בשם שלמה, כי שלום ה' בימיו 94 - מעין שלימות השלום לעתיד לבוא.

ויש לומר שהטעם על זה, כי אצל שלמה ה' שלימות החכמה - ויחכם מכל האדם" 95, ז.א. שנוסף לעצם ענין המלכות היתה אצלו גם שלימות בחכמה 96. ועוד יותר: "ותרב חכמת שלמה

88 רמב"ם שם ה"ו.

89 שם ה"ט.

90 דאם בא רק לשלול שאר בני דוד, הו"ל לפרש גם שם בנו של שלמה (ראה שוה"ג להערה 85), שהרי גם לשלמה היו כמה בנים.

91 בהבא להלן ראה ד"ה פדה בשלום בס' שערי תשובה לאדהאמ"צ (שער התפלה) פ"א (נה), ד ואילך.

92 דה"א כב, ה. וראה גם שם כה, ג.

93 שם.

94 כמ"ש (דה"א כב, ט) "שלמה ה' שמו ושלום ושקט אתן על ישראל בימיו".

95 מ"א ה, יא.

96 ראה ספר המצות להצ"צ מצות מינוי מלך פ"ב, שדוקא במלך דוד ה' המשכת בחי' חכמה במדת והנהגת המלכות שלו (ובהמשך הענין מבאר, שדוד קיבל מאדם חכמה עילאה (עצמיות החכמה שלא נוגע למדות), ומיוסף קיבל חכמה תתאה (להנהיג המלוכה בפועל), משא"כ בכל המלכים שלאחריו (כולל שלמה, שעליו נאמר ויחכם מכל האדם) לא ה' הארת החכמה מאיר בהם לענין הנהגת מלכותם (כ"א רק בניצוץ הפרטי שלהם להבין ולהשכיל בתורת ה' ובכל אשר בעולם). וצ"ע איך ליישב זה עם המבואר בפנים (המצב דלע"ל).

לכולם למלך גו' ולא יחצו עוד לשתי ממלכות עוד", "ודוד" 104 עבדי נשיא להם לעולם" 105.

עפ"ז י"ל ההדגשה שמישיח הוא, מבית דוד ומזרע שלמה" - כי החידוש של משיח יהי מורכב ממעלת דוד (מלכות) ומעלת שלמה (שלום), ע"ז שלמישיח יהי שלימות ענין המלכות, כולל חכמה שבמלכות (כמו שמתגלה ע"י "גולה", חכמת מצרים), עד ש"אותו המלך שיעמוד מזרע דוד בעל חכמה יהי יותר משלמה" 106, עד שלימות ענין המוחין (בבחי' פלא), נוסף על מוחין ומדות ומלכות - כמ"ש 107, "ונחה עליו רוח ה' רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת ה'". וכידוע 108 שמישיח יהי הן מלך והן רב, "וילמד כל העם" תורה" 109, כולל - הנפלאות של פנימיות התורה" 110.

ז. בכדי שאצל כאו"א מישראל יהי כח לקבל את הגילוי דמישיח, צריך להיות אצלו מעין הדרגות הנ"ל באל"ף [כידוע שבכאו"א מישראל יש ניצוץ של משיח" 111, ולכן כאו"א אומרי" 112, ויתקיים בנו מקרא

104 שם, כה. וראה לקו"ש חל"ה ע' 206 ואילך.

105 ואולי יש לומר לחידודא, שענין זה מרומז גם בלשון "גאולה האמיתית והשלימה": "אמיתית" - רומזת לשלימות המלכות על כל בני ישראל, כי יעקב הוא מדת האמת (וח"א קלט, סע"א. קסא, א. תניא ספ"ג. ועוד) ונשמתו, "כלולה מכל הנשמות שבישראל מעולם ועד עולם" (אגה"ק ס"ז). ובתיבת "שלימה" ישנם האותיות של "שלמה".

106 רמב"ם ה' תשובה פ"ט ה"ב.

107 ישע"י יא, ב.

108 אוה"ת תוריע (כרך ג) ע' תתטז. ובארוכה

- סהמ"צ להצ"צ מצות מינוי מלך.

109 רמב"ם ה' תשובה שם.

110 ראה סהמ"צ שם פ"ג. לקו"ת צו יז, א-ב.

שער האמונה פנ"ו ואילך. ועוד.

111 מאור עינים ס"פ פינחס.

112 תפלת רבש"ע בעת הוצאת ס"ת ביו"ט.

. . מכל חכמת מצרים" 97 - היתרון של האל"ף (אאלפך חכמה) שמתגלה ע"י "גולה" (חכמת מצרים),

ובכה זה, "כל חכמי הגוים נתבטלו בעצם לגבי חכמת שלמה שלא ע"י מלחמה ע"כ נק' שלמה כי שלום ה' בימיו" 98, עד שהאומות הביאו לשלמה את ניצוץ הקדושה (כידוע בנוגע למלכת שבא) 99 - מעין שלימות השלום לע"ל, ש"לא ירעו ולא ישחיתו גו' כי מלאה הארץ דעה גו" 44, ע"ד הבריור ע"י "עסק התורה דבחכמה אתברירו בביטול הרע בעצם כמו לע"ל דכתיב" 100 וראו כל בשר בחי' ראי' דחכמה כו' וידע" 105 כל פעול כו" 98.

וי"ל שזה נוגע לשלימות ענין המלכות, שלכן אצל שלמה היתה מלכות בשלימות, "וישב שלמה על כסא ה'" 101 במצב של מנוחה ושלום (בכללות), בערך למלכות דוד עלי' היו קטרוגים וערעורים כו'.

ואילו זכו היתה מלכות שלמה שלימות ענין המלכות ובית ראשון ה' הבית הנצחי, בגאולה נצחית; אבל בגלל שנתערבו ענינים בלתי רצויים, ה' לאח"ז "קרוע אקדע את הממלכה" 102 (למלכות יהודה ומלכות ישראל), ואח"כ ה' התורבן, ולאח"ז - תורבן בית שני, וגלות זה האחרון - עד שתחזור שלימות ענין המלכות ע"י מלך המשיח, למעלה ממלכות שלמה, כש"מלך" 103 אחד יהי

97 מ"א ה, י.

98 שערי תשובה שם (נו, א).

99 מ"א י, א ואילך. תו"א בראשית ו, רע"א.

סה"מ תש"ד ע' 107. ובכ"מ.

100 ישע"י מ, ה.

101 דה"א כט, כג.

102 מ"א יא, יא.

103 יחזקאל לו, כב.